2016D07563

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu hebben verschillende fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu inzake de geannoteerde agenda van de Milieuraad op 4 maart 2016 (Kamerstuk, 21 501-08, nr. 611), het verslag van de Milieuraad op 16 december 2015 (Kamerstuk 21 501–08, nr. 610), het EU-voorstel mededeling Actieplan Circulaire Economie COM (2015) 614, de Nederlandse reactie op de consultatie van de Commissie over de Europese Richtlijn Etikettering energiegebruik (Kamerstuk 31 209, nr. 177), de brief met informatie over de mogelijkheden voor uitbreiding van Europees klimaatonderzoek (Kamerstuk 21 501–08, nr. 609), het fiche over het wijzigingsvoorstel Afval Richtlijnen (Kamerstuk 34 395, nr. 2) en het fiche over de mededeling Sluiten van de kringloop – een EU-actieplan voor de Circulaire Economie (Kamerstuk 34 395, nr. 3).

De voorzitter van de commissie,
Tjeerd van Dekken

De adjunct-griffier van de commissie,
Koerselman

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inhoudsopgave

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de stukken ten behoeve van het schriftelijk overleg Milieuraad d.d. 4 maart. Zij zijn, gegeven de belangrijke onderwerpen die geagendeerd staan, teleurgesteld over het feit dat er geen algemeen overleg met de Staatssecretaris heeft kunnen plaatsvinden. Zij hebben over de geagendeerde stukken enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de aanpassingen in de afvalrichtlijnen. Zij hebben hier nog wel enkele vragen over aan de Staatssecretaris en verzoeken haar hierop in te gaan.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende agenda. Zij stellen een aantal vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de agenda voor de Milieuraad van 4 maart 2016. Deze leden hebben hierover nog vragen.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de agenda van het schriftelijk overleg ter voorbereiding van de Milieuraad d.d. 4 maart 2016. Deze leden hebben naar aanleiding van deze agenda nog een aantal opmerkingen en vragen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de agenda voor de Milieuraad en hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda en de overige geagendeerde stukken. Zij willen graag nog enkele vragen stellen.

Geannoteerde agenda Milieuraad d.d. 4 maart 2016

Follow-up klimaattop Parijs

De leden van de VVD-fractie zetten ten aanzien van het uitrollen van de conclusies van de klimaattop in op één doel: de beperking van de CO_2-uitstoot. Kan de Staatssecretaris in dit licht reflecteren op het recentelijk verschenen proefschrift «CO_2 emissions trading in the EU: Models and policy applications» van dhr. Mulder van de Rijksuniversiteit Groningen, waarin de nadelen van aparte doelen voor hernieuwbare

energie en energie-efficiency worden benoemd die het primaire doel van CO_2-reductie ondermijnen? Is zij bereid om het CO_2-doel verder centraal te laten stellen in haar beleid en de follow-up van de klimaattop? Zo ja, hoe gaat zij dit doen? Zo nee, waarom niet? De leden van de VVD-fractie hebben gelezen dat de Staatssecretaris zich gaat inzetten voor een mondiale prijs voor CO_2-uitstoot. Zij zien een goed functionerend Emissions Trading Scheme (ETS) als een zeer geschikt instrument om de CO_2-uitstoot te beperken. Kan de Staatssecretaris haar voornemen toelichten? Hoe hebben andere landen op dit idee gereageerd? Hoe haalbaar acht de Staatssecretaris dit plan en op welke termijn zou dit gerealiseerd kunnen zijn?

De leden van de PvdA-fractie hebben een aantal vragen betreffende het klimaatbeleid. Zij verzoeken de Staatssecretaris hierop in te gaan. De leden van de PvdA-fractie vragen de Staatssecretaris wat de belangrijkste uitkomsten waren van de high-levelbijeenkomst van de «Carbon Pricing Leadership Coalition», die afgelopen vrijdag 12 februari in Parijs plaatsvond op initiatief van de Staatssecretaris samen met haar Franse collega Ségolène Royal. Daarnaast vragen de leden van de PvdA-fractie of de Staatssecretaris een toelichting kan geven op de analyse van het Akkoord van Parijs van de Europese Commissie op basis waarvan het debat tijdens de Milieuraad plaatsvindt. Ook vragen deze leden wat (naar verwachting) de belangrijkste punten zullen zijn voor de discussie betreffende de gevolgen van dat akkoord voor het EU-klimaat- en energiebeleid voor 2030. Verder vragen zij wanneer de aanvullende kabinetsbrief over de gevolgen van het Akkoord van Parijs te verwachten is.

Daarnaast vragen de leden van de fractie van de PvdA of Nederland zelf al genoeg doet om de klimaatdoelen uit het klimaatakkoord te halen. Moet Europa niet eerst zorgen dat er een oplossing komt voor de slecht werkende emissiehandel, zodat zij een voorbeeld kan zijn voor de rest van de wereld? Deze leden vragen daarnaast of de invoering van een marktstabiliteitsreserve genoeg is om de prijs van CO_2-uitstoot effectief te laten worden. Werkt een CO_2-belasting niet beter?

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris of zij een toelichting kan geven op de visie van de Europese Commissie op het klimaatdebat na het Akkoord van Parijs. Waar ziet zij kansen en waar ziet zij moeilijke discussiepunten? Deze leden vragen ook of de Staatssecretaris een verdere toelichting kan geven op de Nederlandse inzet en op welke wijze zij dit in Europees verband in gaat brengen. Hoe wil de Staatssecretaris inzetten op verdere afspraken inzake klimaatfinanciering? Deze leden vragen in hoeverre zij concrete langeretermijnafspraken haalbaar acht. De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris welke mogelijkheden zij ziet om ook de lucht- en scheepvaart bij de oplossingen voor het klimaatprobleem te betrekken.

De leden van de CDA-fractie vragen hoe de gesprekken over het ETS-systeem in Parijs met de Franse Minister van Milieu zijn gelopen in het kader van de uitvoering van de klimaatconferentie. Zij vragen hoe de Staatssecretaris ervoor gaat zorgen dat het ETS beter gaat functioneren met een hogere CO_2-prijs op een zo kort mogelijke termijn. De focus van het energierapport lijkt te liggen op het ETS, maar gezien de aanhoudend lage CO_2-prijs is dit een onvoldoende aansporing om de uitstoot van CO_2 te beperken. Daarom vragen deze leden wat de inzet is van de Staatssecretaris ten aanzien van doelen voor energiebesparing en hernieuwbare energie in 2030, in lijn met het doel voor de beperking van de CO_2-uitstoot, en hoe zij dit nationaal denkt vorm te kunnen geven.

De leden van de D66-fractie lezen dat het verder uitwerken en uitvoeren van de in Parijs gemaakte afspraken in de komende periode een belangrijke rol zal gaan spelen in zowel Europese als nationale discussies. Deze leden vragen de Staatssecretaris of zij preciezer kan aangeven hoe het proces na de klimaattop er nu uitziet. Kan de Staatssecretaris de Kamer een reactie geven op de door de Commissie voorafgaand aan de Milieuraad uit te brengen analyse van het Akkoord van Parijs en de gevolgen hiervan voor het EU- klimaat- en energiebeleid, waarbij ook de vervolgstappen voor de EU uiteengezet worden? Deze leden vragen hoe Europa ervoor gaat zorgen dat zij het verdrag spoedig ratificeert (niet later dan de VS en China) en aan de doelstellingen van het klimaatakkoord gaat voldoen? Ook vragen deze leden hoe Europa zich zal voorbereiden op de «facilitative dialogue in 2018», waarbij ook de Europese klimaatdoelstelling verhoogd kan worden. Deze leden lezen voorts dat het de ambitie is van het Europese voorzitterschap om na de Milieuraad als voorzitter een brief te sturen aan de vaste voorzitter van de Europese Raad met daarin de belangrijkste uitkomsten van het debat in de Milieuraad. Deze leden verzoeken de Staatssecretaris deze brief in kopie naar de Kamer te sturen. De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris om een laatste stand van zaken waar het gaat om de initiatieven om te komen tot verregaande broeikasgasreductie in de internationale lucht- en scheepvaartsector, aangezien beide sectoren binnen de in Parijs gemaakt afspraken passen, maar er geen gekwantificeerde commitments zijn aangegaan voor het omlaag brengen van broeikasgasemissies. Zo zullen later dit jaar de lidstaten van de International Civil Aviation Organisation (ICAO) mogelijk een akkoord sluiten over een «market-based mechanism». Tevens vragen deze leden naar de laatste inzichten met betrekking tot de Nederlandse inzet en verwachtingen ten aanzien van deze belangrijke dossiers, waaronder de verwachtingen voor het ICAO-proces.

De leden van de GroenLinks-fractie merken op dat in Parijs 195 landen een baanbrekend klimaatakkoord sloten. Bij de Milieuraad wordt een beleidsdebat gevoerd over de uitkomsten van dit klimaatakkoord. De Kamer heeft in december unaniem een kabinetsreactie en een debat met het kabinet over deze uitkomsten aangevraagd. Kan de Staatssecretaris aangeven of het mogelijk is de uitgebreidere kabinetsreactie op het klimaatakkoord en de uitkomsten van het interdepartementaal beleidsonderzoek (IBO) CO_2 aan de Kamer te sturen voor de komende Milieuraad? Zo nee, kan de Staatssecretaris toezeggen om de uitgebreidere kabinetsreactie op het klimaatakkoord van Parijs en de uitkomsten van het IBO CO_2 uiterlijk voor het meireces aan de Kamer te sturen? De leden van de GroenLinks-fractie lezen dat Nederland hecht aan het tijdig tekenen en ratificeren van het Akkoord van Parijs, zodat de EU op mondiaal niveau kan meepraten. Is de Staatssecretaris bereid om de nationale ratificatie in Nederland in gang te zetten, voordat de gehele EU dit doet, en daarmee als EU-voorzitter een voorbeeldfunctie te vervullen? De leden van de GroenLinks-fractie vragen de Staatssecretaris en het kabinet of zij bereid zijn om zich er op Europees niveau voor in te zetten dat de herzieningen van het EU-klimaat- en energiepakket 2030 rekening houden met toekomstige aanscherpingen van de doelstellingen van individuele landen en de EU als geheel, zodat het EU-klimaat- en energiepakket 2030 de flexibiliteit heeft om herziening van de Intended Nationally Determined Contributions (INDC's) in 2018 in te passen. Kan de Staatssecretaris aangeven wat zij tijdens de Milieuraad wil doen om te komen tot versterking van het ETS om de huidige daling van de CO_2-prijs te keren? Wil de Staatssecretaris zich bij de herziening van het ETS inzetten voor een klimaatfonds voor ontwikkelingslanden en voor het besteden van een deel van de opbrengsten aan duurzame innovatie? Welke rol speelt uitvoering van de motie-Van Tongeren/Dik-Faber (Kamerstuk 33 858, nr.

23) waarin de regering wordt verzocht om in te zetten op een bindende doelstelling in de EU per lidstaat voor duurzame energie bij de huidige inzet van Nederland, mede gelet op het loslaten van een duurzame-energiedoelstelling in het Energierapport? Kan de Staatssecretaris toezeggen dat zij met aanpassing van de Nederlandse INDC en extra maatregelen tegen klimaatverandering niet zal wachten op de uitkomsten van het extra Europese onderzoek naar de impact van het Akkoord van Parijs op de huidige plannen? De leden van de GroenLinks-fractie vragen de Staatssecretaris of zij bereid is zich in te zetten voor een ambitieus financieringsdoel voor adaptatie ten behoeve van de volgende Conference of the Parties (COP22). Wil de Staatssecretaris op Europees niveau aandacht vragen voor «pro poor»-mitigatie, waarbij toegang tot hernieuwbare energie voor de allerarmsten het kerndoel is? Ontwikkelingslanden hebben baat bij meerjarige zekerheid over de beschikbaarheid van klimaatfinanciering. Dat is een van de redenen dat de Kamer de regering via de motie-Klaver/Jan Vos (Kamerstuk 34 300 XVII, nr. 50) heeft opgeroepen om een meerjarenplan voor klimaatfinanciering vast te stellen en hierover jaarlijks te rapporteren aan de Kamer. Is de Staatssecretaris bereid zich op Europees niveau in te zetten voor een soortgelijk meerjarenplan voor klimaatfinanciering, waarin de rol van innovatieve financieringsbronnen wordt meegenomen? Kan de Staatssecretaris het voortouw nemen in de EU bij het vaststellen van criteria voor wat wel en niet mag meetellen als klimaatfinanciering, uitgaande van de huidige Nederlandse benadering? Zo nee, wat is dan de inzet van de Staatssecretaris met betrekking tot de criteria voor wat mag meetellen als klimaatfinanciering en wat niet?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren merken op dat de Staatssecretaris aan de bak moet. Aan haar de eer en de zware taak om de uitkomsten van Parijs om te zetten in werkbaar Europees beleid, of daar althans een begin mee te maken. Ze zet in op een wereldwijde prijs voor CO_2. Hartstikke goed. Natuurlijk moet de vervuiler betalen. «Koolstof het systeem uit beprijzen», zegt ze. Wat de leden van de Partij voor de Dieren-fractie betreft doen we dat via een belasting op CO_2, niet via een handelssysteem, want rechten om te vervuilen bestaan niet, en zijn dus ook zeker niet iets wat je kan verkopen. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie vragen ten eerste naar de implicaties van Parijs voor het nationale beleid. Zij zien graag dat de Staatssecretaris zich in het kabinet heel hard inzet op het sluiten van de Nederlandse kolencentrales. Ook zien zij graag dat we ook in Nederland eindelijk werk gaan maken van een radicale vergroening van ons belastingstelsel. Alleen door zelf het goede voorbeeld te geven, krijg je immers anderen mee. Graag krijgen deze leden hierop een reactie. Wat gaat de Staatssecretaris zelf concreet doen dit halfjaar? Want een land dat al in september werd veroordeeld voor het niet nakomen van internationale klimaatverdragen, maar nog steeds geen maatregelen heeft genomen om aan het vonnis van de rechter te voldoen, is als ambitieuze voorzitter van de EU op het gebied van klimaat toch nauwelijks serieus te nemen? Ook in het Europees Semester moet er worden ingezet op vergaande fiscale vergroening. De Europese Commissie drong hierop vorig jaar al aan. Nederland heeft daarmee niets gedaan. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie verwachten een andere houding van deze Staatssecretaris op dit punt. Graag krijgen zij daarop een reactie. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie constateren dat het klimaatakkoord van Parijs enthousiast is onthaald, vooral omdat er in ieder geval iets ligt. Niet omdat de inhoud zelf reden geeft voor veel optimisme. We kennen allemaal de mankementen, die onder andere gaan over het niet opnemen van grote vervuilers als vliegverkeer, scheepvaart en vooral ook de landbouw, over het te vrijblijvende karakter van het verdrag, en over het feit dat de nationale reductiebeloftes (INDC's) ernstig tekortschieten om het tweegradendoel te halen, terwijl we weten

dat 2°C opwarming al catastrofaal zal zijn. Ook de Europese landen hebben te weinig toegezegd. Gaat de Staatssecretaris aandringen op een snelle review van de Europese beloftes en die koppelen aan het klimaat- en energiepakket voor 2030? Welke plannen heeft zij voor het zekerstellen van klimaatfinanciering op EU-niveau? En wanneer zal Nederland zelf het akkoord ratificeren?

Verdrag van Minamata

De leden van de GroenLinks-fractie vragen hoe het staat met de Nederlandse ratificatie van het Verdrag van Minamata. Kan de Staatssecretaris toelichten waarom ratificatie van het verdrag moet wachten op implementatie van een Europese richtlijn?

Hormoonverstorende stoffen

De leden van de GroenLinks-fractie vragen of de Staatssecretaris de mening deelt dat er geen juridische basis is voor een impact assessment of nadere onderzoeken, gebaseerd op de uitspraak van het Europees Hof. Deelt de Staatssecretaris de mening dat de Commissie onmiddellijk de criteria/definitie van een hormoonverstorende stof moet publiceren, zonder daarbij de nadere onderzoeken naar onder andere de impact op de economie mee te laten wegen? De leden van de GroenLinks-fractie verzoeken de Staatssecretaris conform de motie-Van Tongeren/Cegerek (Kamerstuk 21 501-08, nr. 567) zich uit te spreken voor het onmiddellijk publiceren van de criteria en zich tijdens de Milieuraad tegen het mee laten wegen van sociaaleconomische gevolgen uit te spreken. Als voorzitter kan Nederland dit geluid harder laten horen, temeer omdat Nederland hormoonverstorende stoffen als prioriteit heeft aangeduid in dit voorzitterschap. De leden van de GroenLinks-fractie vragen de Staatssecretaris of zij bereid is om zich tijdens de Milieuraad nadrukkelijk uit te spreken voor een definitie van hormoonverstorende stoffen waarbij «potency» niet wordt meegewogen en de Commissie de «hazard based approach» kiest bij het bepalen van de criteria. Dit is in overeenstemming met de input van Nederland op de EU EDC roadmap (zie Kamerstuk 22 112, nr. 1936). De leden van de GroenLinks-fractie vinden het, evenals het Nederlandse kabinet, van groot belang om het voorzorgsprincipe te hanteren bij het definiëren van hormoonverstorende stoffen. Omdat het dossier op Europees niveau onder verantwoordelijkheid van Directorate-General Sante ligt, vragen deze leden of de Staatssecretaris bereid is om ook haar collega-minister van Volksgezondheid op te roepen tijdens de Gezondheidsraad (EPSCO Council) van 7 maart soortgelijke uitspraken te doen. Zal de Staatssecretaris ook de Minister van Volksgezondheid vragen zich uit te spreken voor het belang van een «hazard based approach» zonder «potency» mee te laten wegen bij het bepalen van de criteria, zodat ook de Gezondheidsministers de verantwoordelijkheid en de urgentie voelen om deze volgens de Wereldgezondheidsorganisatie mondiale dreiging voor de volksgezondheid een halt toe te roepen?

De leden van de GroenLinks-fractie merken op dat het mee laten wegen van economische kosten voor het bepalen wat een hormoonverstorende stof is, haaks staat op het bepalen van wetenschappelijke criteria. Daartegenover is een aantal wetenschappelijke onderzoeken gedaan om de kosten voor onze gezondheid te bepalen. Dit staat los van het feit dat deze leden vinden dat de criteria alsnog zo snel mogelijk, zonder impact assessments, moeten worden gepubliceerd. Op Europees niveau kunnen de kosten tot 157 miljard euro per jaar oplopen. Dit bedrag is gebaseerd op een berekening in een onderzoek van Leonardo Trasande, associate professor, aan de NYU School of Medicine (zie: http://press.endocrine.org/doi/abs/10.1210/jc.2014–4326 en http://www.bbc.com/news/health-

31754366). De Universiteit Utrecht heeft de kosten van hormoonverstorende stoffen voor Nederland onderzocht. Zij kijkt naar de gevolgen van twee hormoonverstorende stoffen voor hersenontwikkeling (zie: http://www.wemos.nl/files/Documenten%20Informatief/Socio-economic%20costs%20of%20PBDEs%20and%20OPs%20in%20The%20Netherlands.pdf) Wanneer het geschatte IQ-verlies van de Nederlandse bevolking uitgedrukt wordt in sociaaleconomische kosten, wordt een jaarlijks verlies verwacht van 100 miljoen euro (95% betrouwbaarheidsinterval 0 – 200 miljoen) en 2.7 miljard euro (95% betrouwbaarheidsinterval 1.1 – 4.4 miljard euro) voor respectievelijk gebromeerde difenylethers en organofosfaat pesticiden bij deze blootstellingsconcentraties. Is de Staatssecretaris bereid deze kosten voor de Europese samenleving aan te dragen tijdens de EU-Milieuraad van 4 maart en in te zetten op onmiddellijke publicatie van criteria waarmee de volksgezondheid zo goed mogelijk wordt beschermd? Hoe denkt de Staatssecretaris over de mogelijkheden voor een EU-systeem voor labeling van producten om aan te geven dat producten hormoonverstorende stoffen bevatten?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren merken op dat hormoonverstorende stoffen in allerlei producten zitten, zoals in cosmetica, verpakkingen en landbouwgif. Ze vormen een groot gevaar voor de volksgezondheid en ecosystemen. Al in 2009 beloofde de Europese Commissie deze giffen zo snel mogelijk uit te faseren en om uiterlijk in 2013 criteria daarvoor te publiceren. Die criteria zijn er nog steeds niet. Er is volgens de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren alle reden om aan te nemen dat dat is om multinationals te vriend te houden en om het vrijhandelsverdrag TTIP niet in gevaar te laten komen. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren constateren dat de afgelopen jaren een aantal moties over dit onderwerp is aangenomen, ook van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie: er moet snel een aanpak komen om hormoonverstorende stoffen zo snel mogelijk uit te faseren. Dat vindt niet alleen de Kamer en het Europees parlement, maar dat vindt de Europese rechter ook. In een rechtszaak die Zweden heeft aangespannen en waar Nederland zich bij aan heeft gesloten, heeft de rechter gezegd dat de Europese Commissie allang met criteria had moeten komen om hormoonverstorende stoffen uit te bannen. Die moeten er nu zo snel mogelijk alsnog komen. De impact assessment die momenteel uitgevoerd wordt, is geen reden om die criteria niet op te stellen. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vragen de Staatssecretaris of zij de mening deelt dat het onbestaanbaar is dat de Europese Commissie nog geen gehoor heeft gegeven aan de uitspraak van de rechter en dat zij blijft inzetten op de impact assessment, om te kijken wat eventuele gevolgen voor de economie zijn van een verbod of andere maatregelen. Daarmee verzamelt de Europese Commissie in feite een hoop argumenten om stoffen niet te verbieden, omdat dat schadelijke economische gevolgen zou hebben. De rechter heeft ook geoordeeld dat er geen enkele juridische basis is voor deze impact assessment. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren danken de Staatssecretaris voor haar inzet om er tijdens de komende Milieuraad duidelijk op aan te dringen om gevolg te geven aan de uitspraak van de rechter. Dat betekent naar de mening van deze leden dat de route van de impact assessment wordt verlaten en dat nu gewoon haast wordt gemaakt met het publiceren van de criteria. Zij wijzen erop dat er in 2013 al criteria zijn opgesteld. Dat conceptrapport is nog altijd gewoon op het internet te vinden (zie: http://www.environmentalhealthnews.org/ehs/news/2013/pdf-links/2013.06.11%20EDC_Recommendation%20Commission%20Draft.pdf), en kan snel omgezet worden in beleid. Er is geen enkele reden om de criteria niet onmiddellijk te publiceren. Is de Staatssecretaris bereid de Europese Commissie op te roepen dit inderdaad te doen, conform de aangenomen

motie-Ouwehand (Kamerstuk 21 501-08, nr. 550)? De leden van de Partij voor de Dieren-fractie wijzen erop dat het opstellen van criteria alleen nog niet genoeg is, het is ook zaak om zo snel mogelijk beleid te ontwikkelen om alle hormoonverstorende stoffen zo snel mogelijk uit te faseren. Deelt de Staatssecretaris de mening dat dit beleid zal moeten uitgaan van het voorzorgsbeginsel en is zij bereid te pleiten voor de beleidsoptie die risico's voor de volksgezondheid en ecosystemen zo veel mogelijk beperkt? Wil de Staatssecretaris zich conform de input van Nederland op de EU EDC roadmap tijdens de Milieuraad uitspreken voor het voorzorgsbeginsel? En wil de Staatssecretaris zich tijdens de Milieuraad conform de input van Nederland op de EU EDC roadmap nadrukkelijk uitspreken tegen het laten meewegen van «potency» in het bepalen van de criteria? En wil de Staatssecretaris conform de input van Nederland op de EU EDC roadmap zich nadrukkelijk uitlaten voor de zogenoemde «hazard based»-benadering tijdens de Milieuraad? Zo nee, waarom niet? De leden van de Partij voor de Dieren-fractie merken op dat in de roadmap optie 3 van de criteria en optie A van de beleidsopties de beste weg is om te bewandelen voor de Commissie. Zal de Staatssecretaris zich hard maken voor deze opties tijdens de Milieuraad? Zo nee, waarom niet? Kan de Staatssecretaris uiteenzetten welke druk er ook vanuit andere ministeries, zoals het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, wordt uitgeoefend op de Europese Commissie en andere lidstaten om snel tot een effectieve uitfasering van hormoonverstorende stoffen te komen? Zal de Minister van Volksgezondheid dit onderwerp bijvoorbeeld agenderen in de Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken van 7 maart a.s.? Zo nee, waarom niet?

Informatie over de mogelijkheden voor uitbreiding van Europees klimaatonderzoek

De leden van de fractie van de PvdA vragen de Staatssecretaris hoe ervoor gezorgd wordt dat klimaatrelevant onderzoek een prioriteit blijft binnen Horizon 2020. Daarnaast vragen zij op wat voor manier Nederland nu al invloed uitoefent op het klimaatonderzoek via het Joint Programme Initiative (JPI)? Hoe staat dit in verband met de huidige instituties voor klimaatverzachting (Zoals het ETS en de Stimuleringsregelingen duurzame energieproductie)? Wordt onderzocht hoe de huidige systemen kunnen worden verbeterd?

Verslag van de Milieuraad d.d. 16 december 2015

NEC-richtlijn

De leden van de VVD-fractie vinden het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie (EC) te ambitieus, maar ook de nieuwe voorstellen die mede voortkomen uit cijfers van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) zijn zeer streng in verhouding tot andere landen. Het gaat bij luchtkwaliteit om het vinden van de juiste balans tussen uitvoerbaarheid en ambitie. Met andere woorden: wat vinden we normaal en wat accepteren we aan beperkingen? Hoe bewaart de Staatssecretaris deze balans? Sommigen lidstaten vinden de huidige normen al streng en andere lidstaten willen meer. Kan de Staatssecretaris reflecteren op de verschillen tussen lidstaten? Kan zij een overzicht geven van de belangrijkste stoffen en de normen per land zoals de Europese Commissie voorstelt? De leden van de VVD-fractie vragen hoe de Staatssecretaris er als tijdelijk voorzitter van de Raad voor zal zorgen dat er resultaat wordt geboekt, ondanks uiteenlopende belangen. Wat vindt zij ervan dat het methaanplafond uit de richtlijn is geschrapt door het Europees parlement? Met het voorgenomen beleid zijn zowel de voorgestelde EU-normen als de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie in Nederland in 2030

binnen bereik. Wat betekent dit voor de inzet van de Staatssecretaris voor de periode 2020–2030? Pleit zij toch voor strengere normen? Zo ja, voor welke stoffen, waarom en hoe bepaalt zij deze normen? De leden van de VVD-fractie vragen de Staatssecretaris of zij zich ervoor zal inzetten om roet in de nieuwe periode op te nemen in de richtlijn. Hoe zorgt zij ervoor dat zij de rest van Europa meekrijgt? In hoeverre is het realistisch dat roet een plek krijgt in Europees beleid? Kan de Staatssecretaris inzicht geven in de gevolgen van hogere doelen voor ruimtelijke-ordeningskwesties, landbouw, industrie, verkeer en vervoer en de bouw? Welke sectoren zijn nog meer onderhevig aan een streng regime en waar liggen mogelijke belemmeringen? Kan de Staatssecretaris iets zeggen over de uitvoering van de gestelde doelen voor luchtkwaliteit?

EU-voorstel Circulaire Economie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de BNC-fiches inzake het wijzigingsvoorstel afvalrichtlijnen en het EU-actieplan voor de circulaire economie. Hoe gaat de Staatssecretaris als voorzitter uiting geven aan de kritiekpunten die Nederland heeft op de voorstellen en het actieplan? Hoe gaat de Staatssecretaris naast het milieubelang ook aandacht vragen voor het economisch belang van het pakket? De leden van de VVD-fractie constateren dat het actieplan een palet aan mogelijke maatregelen bevat. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe zij al deze maatregelen wil meenemen in de Raadsconclusies te zijner tijd? Kan de Staatssecretaris de koppeling van het actieplan met Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH) nader toelichten?

De leden van de PvdA-fractie en de D66-fractie willen in het kader van het door de Kamer geplaatste behandelvoorbehoud op het pakket circulaire economie graag de volgende informatie-afspraken met de Staatssecretaris maken. Ten eerste verzoeken zij de Staatssecretaris de Kamer een separate kwartaalrapportage te doen toekomen over de voortgang in de onderhandelingen en de vorming van een standpunt binnen zowel de Raad als het Europees parlement, met daarbij ook een duidelijke beschrijving van het krachtenveld en een heldere schets van het tijdpad van de verdere onderhandelingen. Ten tweede verzoeken zij de Staatssecretaris de Kamer ruimschoots voorafgaand aan de vaststelling van een gemeenschappelijk standpunt tijdens de Milieuraad te informeren en daarbij de relevante documentnummers in Extranet te vermelden, zodat dit standpunt in concept kan worden bestudeerd. Ten derde verzoeken zij de Staatssecretaris de Kamer te informeren over cruciale ontwikkelingen in de onderhandelingen, zoals substantiële wijzigingen in het oorspronkelijke voorstel of wanneer de Staatssecretaris voorziet te moeten afwijken van het eerste kabinetsstandpunt over het oorspronkelijke voorstel, zoals weergegeven in de kabinetsappreciatie en/of nadien vastgelegd met de Kamer (bijvoorbeeld in toezeggingen en moties). Ten vierde verzoeken zij haar de Kamer tijdig te informeren zodra een finaal akkoord aanstaande is tussen de Raad, het Europees parlement en de Europese Commissie, zodat dit in concept kan worden bestudeerd.

De leden van de PvdA-fractie vinden dat middelen die beschikbaar worden gesteld ten behoeve van de circulaire economie, ook voor het bedrijfsleven, met name het mkb en regionale projecten, toegankelijk moeten zijn. Deze leden zien graag dat de Staatssecretaris zich inzet voor toegankelijkheid en het mogelijk maken van ondersteuning bij aanvragen voor financiering van Europese middelen. Nu is er via Horizon2020 650 miljoen euro specifiek gealloceerd voor circulaire economie. Daarnaast zijn er voor 5,5 miljard euro financieringsmogelijkheden door middel van structurele fondsen. Deze leden vragen de Staatssecretaris wat hiervan de

stand van zaken is. Zijn hierover specifieke afspraken gemaakt en aan welke projecten is het tot dusver toegekend? Wil de Staatssecretaris de Kamer nader informeren over de beschikbaarheid en toegankelijkheid van de financieringsmogelijkheden? Wil zij bij economische stimuleringsmaatregelen voor producenten om groenere producten op de markt te zetten ook aangeven dat dit ook voor het mkb toegankelijk moet zijn? Wil zij er naar aanleiding van het ECO-design working plan 2015–2017 voor pleiten om snel een breder actieplan in te zetten voor repareerbaarheid, bestendigheid en recyclebaarheid van producten? De leden van de PvdA-fractie vragen de Staatssecretaris welke gevolgen het pakket Circulaire Economie met gemeenschappelijke EU-doelstellingen voor recyclen van afval in de brede zin en voor het verbranden van afval heeft. Legt dit Europese pakket het verbranden van afval van andere lidstaten aan banden, zoals dat nu in Nederland gebeurt met afval uit Italië en Engeland?

De leden van de PvdA-fractie hebben ook enkele vragen met betrekking tot voedselverspilling. Wil de Staatssecretaris vragen naar een nadere toelichting op maatregelen die toegepast kunnen worden door de lidstaten om de doelstelling, het halveren van voedselafval in 2030, te kunnen realiseren? Wanneer gaat de EU een algemene meetmethodologie introduceren en hoe wordt er per lidstaat gemeten?

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris de Kamer op de hoogte te stellen van verdere ontwikkelingen in de onderhandelingen inzake het EU-actieplan Circulaire economie. Ook vragen zij haar een eventueel conceptakkoord tijdig naar de Kamer te sturen. Deze leden vragen de Staatssecretaris welke belemmeringen en kansen zij ziet in het vormgeven van de circulaire economie in Nederland ten opzichte van het EU-actieplan. Met andere woorden, waar kan Europese samenwerking en regelgeving de circulaire economie op weg helpen en waar liggen naar haar mening belemmeringen en wordt zeggenschap uit handen gegeven?

De leden van de CDA-fractie willen de Staatssecretaris verzoeken om de Kamer tijdig te informeren ten aanzien van de voortgang van de onderhandelingen over het pakket circulaire economie, met name ten aanzien van belangrijke wijzigingen in het voorstel en een gemeenschappelijk standpunt in de Milieuraad. De leden van de CDA-fractie zijn de Staatssecretaris erkentelijk dat zij er alles aan doet om ervoor te zorgen dat herwonnen fosfaat, niet zijnde dierlijke mest, een geharmoniseerd «end of waste»-gebruik krijgt in de EU en dat zij op dit onderwerp een doorbraak wil bereiken. Deze leden zijn blij dat dit haar inzet is bij het pakket circulaire economie. Zij vragen hoe de Staatssecretaris, samen met de Staatssecretaris van Economische Zaken, dit zeer belangrijke issue voor Nederland op de agenda gaat zetten tijdens het Europees voorzitterschap, zodat dit aan bod komt bij de onderhandelingen over het pakket circulaire economie. Welke acties onderneemt de Staatssecretaris om voor dit standpunt medestanders te zoeken bij andere lidstaten? Hoe wordt hier de voortgang van pilots ten aanzien van herwonnen fosfaat bij betrokken en hoe worden deze pilots uitgebreid? De leden van de CDA-fractie hopen dat het mkb nog beter toegang krijgt tot de financiering uit Horizon 2020. Dit wordt meegenomen in de brief over een overkoepelend programma met de kabinetsbrede aanpak voor de circulaire economie, maar deze leden stellen vast dat dit geen onderdeel vormt van het fiche over het pakket circulaire economie. Zij vragen de Staatssecretaris dat maatwerk voor het mkb (niet arbitrair een bedrag van € 50.000 voor projecten) en zij verzoeken haar om een simpele en snelle procedure mogelijk te maken. Is de Staatssecretaris bereid om dit tot haar inzet te maken bij de Europese Commissie? De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris of zij het mogelijk acht om het actieplan ten aanzien van de Ecodesignrichtlijn

uit te breiden naar meer productgroepen en zij vragen haar of en hoe zij zich hiervoor gaat inspannen.

De leden van de D66-fractie benadrukken nogmaals verheugd te zijn over het feit dat het pakket circulaire economie een van de prioriteiten is van het Nederlandse EU-voorzitterschap. Volgens hen is dat ook nodig gezien de beperkte verwachtingen die er bestaan over de mate van voortgang die zal worden geboekt onder de voorzitterschappen die direct op het Nederlandse voorzitterschap volgen. Deze leden zullen de Staatssecretaris dan ook houden aan de wens om een voortvarende start te maken met de onderhandelingen over het afvalpakket, om het ambitieniveau en spoedige afronding na het Nederlands voorzitterschap te bevorderen. Daarnaast kunnen deze leden zich vinden in de wens van de Staatssecretaris om naast het milieubelang ook aandacht te vragen voor het economisch belang van het pakket. De leden van de D66-fractie geven te kennen dat na het vastleggen van de hierboven voorgestelde informatieafspraken in het kader van het door de Kamer geplaatste behandelvoorbehoud op het pakket circulaire economie in een brief van de Kamer aan de Staatssecretaris het behandelvoorbehoud wat deze leden betreft kan worden opgeheven. De leden van de D66-fractie vragen wel hoe dit laatste zich verhoudt tot de aanstaande Milieuraad, aangezien daar slechts een beleidsdebat over het actieplan is voorzien, omdat de onderhandelingen over het wetgevende afvalpakket nog in de beginfase verkeren. Kan de Staatssecretaris de Kamer een laatste stand van zaken geven over het voorziene tijdpad in haar voorzitterschap inzake het afvalpakket? Hoe is zij van plan om dit proces aan te jagen en ervoor te zorgen dat er geen, al dan niet moedwillige, vertraging optreedt? Daarnaast zijn deze leden benieuwd op welke inhoudelijke ambitie deze leden de Staatssecretaris kunnen afrekenen ten aanzien van het afvalpakket, wanneer zij de voorzittershamer straks aan haar collega overdraagt, nu de zij het krachtenveld ten aanzien van het pakket goed overziet. De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris of zij druk zal zetten om verwatering van de ambities in algemene zin te voorkomen, het bindende karakter van een aantal voorstellen te behouden (in het bijzonder het storten van afval) en te voorkomen dat de groep lidstaten waarvoor uitzonderingsclausules gelden verder vergroot wordt maar eerder kleiner gemaakt wordt, waar de aangenomen motie- Van Veldhoven/Cegerek (Kamerstuk 21 501-08, nr. 597) toe oproept. Met andere woorden: kan de Staatssecretaris in detail uiteenzetten hoe zij deze motie tijdens haar voorzitterschap zal uitvoeren? Zo nee, waarom niet? De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris of zij bereid is om voedselverspilling in het afvalpakket te introduceren, zodat daar niet enkel aandacht aan wordt besteed in de context van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's), maar er daadwerkelijk handen en voeten gegeven wordt aan het tegengaan van voedselverspilling in Europa. Zo nee, waarom niet?

De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris of zij de mening deelt dat er (veel) meer kan worden ingezet op het tegengaan van plastic soep, aangezien in het nu voorliggende afvalpakket daar (veel) te weinig aandacht aan wordt besteed. Zo ja, hoe gaat zij dit bereiken? Is zij bereid tot een verhoogde inzet op het formuleren van aanbevelingen voor specifieke acties ten behoeve van reductie, vanwege de urgentie van dit probleem? Zo nee, waarom niet? De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris of zij de mening deelt dat er (veel) meer kan worden ingezet op het tegengaan van zwerfafval zoals plastic tasjes, aangezien in het nu voorliggende afvalpakket daar (veel) te weinig aandacht aan wordt besteed. Zo ja, hoe gaat zij dit bereiken? Zo nee, waarom niet? De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris of zij de mening deelt dat de doelen voor storten bindend zouden moeten zijn. Zo ja, is dit de ambitie van de Staatssecretaris binnen haar voorzitterschap? Zo nee, waarom

niet? Is de Staatssecretaris voorts bereid om in te zetten op het koppelen van recyclingdoelen aan stortdoelen? Zo nee, waarom niet?

De leden van de D66-fractie merken op dat de Staatssecretaris in de geannoteerde agenda geen inhoudelijke appreciatie geeft ten aanzien van het actiepakket. De Staatssecretaris geeft enkel aan dat het streven is om op basis van de discussies in verschillende Raden toe te willen werken naar conclusies in de Milieuraad van 20 juni ten aanzien van het actieplan. Wat zijn de belangrijkste punten en kernboodschappen van de Raadsconclusies over het actieplan waar momenteel aan wordt gewerkt en die volgens planning tijdens de volgende Milieuraad worden aangenomen? Gaat de Staatssecretaris druk zetten op de Europese Commissie om concrete voorstellen te maken en om de Commissie aan het beoogde tijdpad te houden? Op dit moment komt het op de leden van deze fractie over alsof men nog in de conceptfase verkeert, terwijl het doel een werkbare, praktische strategie is. Deelt de Staatssecretaris de mening dat er onder Nederlands voorzitterschap zo spoedig mogelijk aan de slag moet worden gegaan met de actieagenda, aangezien het realiseren van een circulaire economie een brede, integrale aanpak vergt en daarom ook buiten het afvalpakket om actie nodig is? De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris of zij op inhoudelijke gronden tevreden is over de inhoud van het actieplan. Deelt zij de mening van de leden van de D66-fractie dat in het voorstel zoals het er nu ligt nog ruimte is voor verbeteringen? Zo ja, kan zij omschrijven waar zij onder haar voorzitterschap op inzet ten aanzien van het actieplan? Met andere woorden vragen deze leden ook hier: op welke inhoudelijke ambitie kunnen deze leden de Staatssecretaris afrekenen ten aanzien van het actieplan, wanneer zij de voorzittershamer straks aan haar collega overdraagt? De leden van de D66-fractie vragen of de Staatssecretaris het steeds groter wordende belang van de secundaire grondstoffenmarkt onderschrijft. Deelt zij de mening dat ten aanzien van de secundairegrondstoffenmarkt maximaal gebruik moet worden gemaakt van de voordelen van de Europese interne markt? Deelt zij de mening van deze leden dat in deze markt nadrukkelijk winst te behalen valt in termen van de circulaire economie? Deelt zij voorts de mening dat deze markt niet enkel door middel van wet- en regelgeving versterkt zou moeten worden, maar tevens door minder harde maatregelen? Zo ja, hoe ziet zij de versterking van de secundairegrondstoffenmarkt langs deze lijnen precies voor zich? Welke actie wil zij ondernemen om dit op gang te brengen? De leden van de D66-fractie vragen of de Staatssecretaris reeds duidelijkheid heeft over de vraag of zij voornemens is elementen uit de aanstaande Ecodesignrichtlijn eerder in Nederland te implementeren. Zo ja, welke elementen zijn dit? Deze vraag stellen deze leden mede naar aanleiding van een recente toezegging van de Staatssecretaris in het algemeen overleg Leefomgeving (d.d. 11 februari 2016), namelijk dat zij zal onderzoeken of het mogelijk is de strengere regelgeving inzake houtkachels eerder dan 2022 in Nederland in te voeren, zodat er zo snel mogelijk schonere houtkachels in omloop komen ter bevordering van de luchtkwaliteit. Is zij daarnaast voorstander van uitbreiding van de Ecodesignrichtlijn richting circulaire producten? Deelt zij de mening dat het uiteindelijke doel is dat producten steeds meer geproduceerd gaan worden volgens circulaire principes, zodat al aan de bron rekening kan worden gehouden met het minimaliseren en liefst uitbannen van afvalproducten? Zo ja, hoe gaat zij dit handen en voeten geven in het kader van de Ecodesignrichtlijn? De leden van de D66-fractie vragen naar een update ten aanzien van het initiatief van de Noordzee Grondstoffenrotonde, waar de leden van deze fractie voor hebben gepleit en hun warme steun aan verlenen.

De leden van de GroenLinks-fractie lezen dat het kabinet voor een daadwerkelijke transitie naar een circulaire economie voorbij de landsgrenzen wil kijken. Ook wil het kijken naar het wegnemen van belemmeringen in regelgeving en streeft het naar meer coherentie in Europese regelgeving en instrumenten. Het kabinet wil op Europees niveau meer ruimte bieden aan koplopers. Kan de Staatssecretaris aangeven en onderbouwen of Nederland behoort tot de landen die het afvalpakket te ambitieus vinden of tot de landen die het afvalpakket niet ambitieus vinden? Wil de Staatssecretaris zich inzetten om «Resource consumption indicators» deel te laten uitmaken van het Europees Semester, zoals het Europees parlement wil? Zo nee, waarom niet? Wil de Staatssecretaris zich op Europees niveau inzetten voor invoer van een «30% resource efficiency target»? Zo nee, waarom niet? De leden van de GroenLinks-fractie vragen de Staatssecretaris of zij bereid is zich op Europees niveau in te zetten voor ambitieuze doelen voor circulair inkopen en «resource efficiency». Kan de Staatssecretaris aangeven hoe zij aankijkt tegen uitbreiding van de Ecodesignrichtlijn naar circulair ontwerpen? Hierbij kan de uitbreiding bestaan uit zowel uitbreiding met «resource effectiveness», als uitbreiding met meer product- en dienstengroepen, niet alleen energieproducten. Deelt de Staatssecretaris de mening dat de basisgedachte van een pakket gericht op circulaire economie dient te zijn dat schadelijke stoffen uit de kringloop gehaald worden? Zo nee, waarom niet? De leden van de GroenLinks-fractie vragen de Staatssecretaris of zij de mening deelt dat hergebruik van materialen hoogwaardiger is dan verbranding met energieopwekking. Zo nee, waarom niet? Zo ja, kan de Staatssecretaris aangeven hoe zij aankijkt tegen het knelpunt tussen biomassagebruik voor energiedoeleinden en het behalen van de doelstelling voor recycling van hout? Wil de Staatssecretaris zich er op Europees niveau voor inzetten dat een nieuw Commissievoorstel «waste to energy» niet tot soortgelijke problemen leidt bij het halen van andere recyclingdoelstellingen? Waarom is de Staatssecretaris van mening dat opvulling bij bouwstoffen gelijkwaardig is aan recycling? Is het opvullen van geluidswallen met AVI-slak niet een verkapte vorm van stort, de meest laagwaardige vorm van hergebruik van materialen? De leden van de GroenLinks-fractie vragen de Staatssecretaris waarom zij inzet op het inzamelen van aluminium samen met andere metalen, terwijl Nederland ver verwijderd is van de recycledoelstellingen voor deze stof uit het EU-plan. Is de Staatssecretaris bereid om mogelijkheden te onderzoeken om aluminium apart te scheiden en actief uit afvalstoffen van bijvoorbeeld de bouw te winnen, zoals dit nu al gebeurt bij recycling van auto's in de PST-fabriek? Wil de Staatssecretaris zich op Europees niveau en binnen het kabinet inzetten om effectieve prijsprikkels te ontwikkelen voor consumenten om circulaire producten en diensten aan te schaffen, zoals een aanzet naar de mogelijkheid om btw te differentiëren op circulaire gronden?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zien in het EU-pakket voor circulaire economie geen ambitieuze doelen voor recycling. Geen plan voor het verduurzamen van voedselproductie en consumptie, geen doelstellingen om voedselverspilling tegen te gaan. Geen fiscale prikkels om duurzame productie en consumptie aan te jagen. De winningsfase van grondstoffen wordt niet eens meegenomen, terwijl dat natuurlijk is waar de cirkel begint. Niet het verplicht stellen van repareerbaarheid van een product, maar slechts informatie geven over de repareerbaarheid ervan. Ga zo maar door. De Europese Commissie zet met het EU-pakket circulaire economie in op business as usual: op het fossiele, lineaire productie-consumptie-afvalproces, dat zo min mogelijk kost en zo veel mogelijk winst oplevert voor bedrijven, en de aarde onbewoonbaar maakt. Een duurzame economie die past binnen de draagkracht van de aarde en mededogen komt daarmee geen stapje verder. We wisten al toen het

vorige pakket door de toen nieuwe Europese Commissie werd ingetrokken dat we niets ambitieus moesten verwachten, maar wat er nu gepresenteerd is, slaat toch wel alles. Deelt de Staatssecretaris deze mening? Dit pakket houdt de toekomst tegen, in plaats van deze te verwelkomen en te faciliteren. Dat moeten we niet willen. Is de Staatssecretaris bereid de Europese Commissie terug naar de tekentafel te sturen? Zo nee, waarom niet?

Fiche: Wijzigingsvoorstel Afval Richtlijnen

De leden van de VVD-fractie zijn verbaasd dat in het voorstel zeven landen op voorhand vijf jaar uitstel krijgen om aan de recyclingdoelen voor stedelijk afval en de doelstelling voor de reductie van storten te voldoen. Kan de Staatssecretaris aangeven waarom dit in het voorstel is opgenomen? Hoe ligt dit voorstel in de rest van de Raad? De leden van de VVD-fractie willen voorkomen dat het voorstel leidt tot een toename van regeldruk, administratieve en financiële lasten. Op dit moment kan hier nog geen inschatting van gegeven worden. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe zij hiervoor aandacht vraagt bij de punten preventie, de monitoringsverplichting, de Ecodesignrichtlijn en producentenverantwoordelijkheid? De leden van de VVD-fractie lezen dat de Staatssecretaris aangeeft dat Nederland graag gezien had dat er meer duidelijkheid zou worden gegeven over het toepassen van de afvaldefinitie in lijn met het zespuntenplan van de VVD-fractie. Gaat de Staatssecretaris hier in de onderhandelingen over het voorstel alsnog op inzetten? Zo ja, hoe en heeft zij hier medestanders in? Zo nee, waarom niet? De leden van de VVD-fractie vragen de Staatssecretaris of zij bereid is de Belgen, die zoekende zijn naar de juiste aanpak, te wijzen op de goede resultaten die voortkomen uit onze aanpak in Nederland met een raamovereenkomst verpakkingen.

De leden van de PvdA-fractie vragen de Staatssecretaris op welke wijze gecontroleerd zal worden dat de verschillende landen zich aan de (gewijzigde) richtlijnen met betrekking tot afval houden. Welke maatregelen, bijvoorbeeld boetes, kunnen getroffen worden indien landen zich niet aan de richtlijnen houden? De leden van de PvdA-fractie zien dat Nederland een voortrekker is op het gebied van afvalverwerking. Zij vragen de Staatssecretaris of zij dit ook zo uitdraagt in de EU. Zo nee, is zij bereid dit te doen? Deze leden zien dit namelijk als een goede kans om een deel van de banen die deze aangepaste richtlijnen naar verwachting zullen opleveren naar Nederland te halen, en tegelijkertijd de andere EU-landen te helpen hun doelstellingen te behalen. Dat is een win-winsituatie wat deze leden betreft. De leden van de fractie van de PvdA lezen dat in de richtlijn wordt gesproken over stedelijk afval. Zij begrijpen dat dit redelijk aansluit op de Nederlandse definitie van huishoudelijk afval. Zij vragen de Staatssecretaris welke exacte verschillen er tussen deze definities zitten. Welke gevolgen zullen deze verschillen hebben voor het voldoen aan de richtlijnen? De leden van de fractie van de PvdA lezen dat de doelstelling is om in 2030 slechts 10% van het stedelijk afval te storten. Zij hebben hierover nog enkele vragen. Kan de Staatssecretaris aangeven wat het huidige percentage huishoudelijk afval in Nederland is dat wordt gestort en wat dit percentage in andere landen is? Kan de Staatssecretaris definiëren wat exact onder «storten» wordt verstaan? Valt bijvoorbeeld groenafval dat gecomposteerd wordt, hier ook onder? Zijn er uitzonderingen die volgens de lijn der verwachting onder «storten» zouden vallen, maar dat in de officiële definitie niet doen? Zo ja, wat zijn deze uitzonderingen en waarom zijn zij gemaakt? De leden van de fractie van de PvdA vragen daarnaast wat de gevolgen van deze doelstelling voor de Nederlandse wet- en regelgeving zullen zijn. Zij lezen dat Nederland een ambitieuzere doelstelling nastreeft. Zij vragen de

Staatssecretaris wat deze doelstelling is en hoe zij de kansen in Europa ziet om deze ambitieuzere doelstelling alsnog door te voeren. De leden van de PvdA-fractie vragen de Staatssecretaris hoe en wanneer lidstaten het verbod op het storten van gescheiden ingezameld afval moeten invoeren. Hoe gaat de EU dit monitoren? Ten slotte vragen de leden van de PvdA-fractie welke maatregelen er op Europees niveau worden genomen om bedrijfsafval te recyclen. Wil de Staatssecretaris afspraken maken om op Europees niveau ook specifieke doelstellingen op te nemen voor het recyclen van bedrijfsafval?

Nederlandse reactie op de consultatie over de Europese Richtlijn Etikettering energiegebruik personenauto's

De leden van de VVD-fractie vragen waarom Nederland (onder punt 28) van de consultatie voor belastingen als effectief middel pleit, terwijl wij op geen enkel gebied weten wat andere landen doen (onder punt 27). Hoe is het mogelijk dat we niet weten wat andere landen doen? Onder punt 28 wordt labeling als neutraal beoordeeld, maar onder punt 33 wordt sterk bevestigd dat EU-regelgeving nodig zou zijn om kopers van een nieuwe auto te informeren over uitstoot en benzineverbruik. Hoe valt dit te rijmen? Is dit geen tegenstelling? Waarom acht de Staatssecretaris (onder punt 28) de CO_2-uitstoot van een auto gedurende zijn levenscyclus belangrijker dan de veiligheid als argument om kopers van nieuwe auto's te beïnvloeden? In welke mate wil zij gedrag van potentiële autokopers sturen? De leden van de VVD-fractie delen de opvattingen zoals verwoord in de ingevulde consultatieronde niet. Op welke wijze kunnen de leden van de VVD-fractie dit kenbaar te maken?

II Reactie van de Staatssecretaris